

Čokoladna nesoglasja

Dedinja Gorenjke razočarana nad Žitom

Primož Knez

Biserka Mertelj je ena od dedinj leške tovarne čokolade Gorenjka, ki je sicer del podjetja Žito. Njen ded Adolf Zavrtnik je tovarno v Lescah ustanovil leta 1922, zato so v Žitu lani poskrbeli za reklamno akcijo ob 90-letnici Gorenjke. Sprva so k sodelovanju želeli privabiti tudi dediče Zavrtnika, pa so na vse skupaj hitro "pozabili".

RADOVLJICA. Znamenito čokolado Gorenjka je prvi začel izdelovati Adolf Zavrtnik, ki je leta 1922 v Lescah ustanovil tovarno čokolade. Po drugi svetovni vojni je oblast tovarno nacionalizirala, Zavrtnika ter njegovi dve hčeri pa prisilila, da so v tovarni ostali, saj navsezadnje nihče drug ni znal narediti dobre čokolade.

Devetdeset let po ustanovitvi Tovarne čokolade Zavrtnik so v Žitu, katerega del je leška Gorenjka danes, poskrbeli za široko zastavljeno marketinško akcijo, na katero so sprva povabili tudi dedinjo Gorenjke, Zavrtnikovo vnukinjo **Biserko Mertelj**. »Spominjam se, da sem mami v tovarni pomagala, v Lescah pa so nas tako ali tako vsi poznali kot čokoladarjeve. Po denacionalizaciji smo postali delničarji Žita Gorenjke, z nadaljnjo privatizacijo Žita pa nas je le-ta kot **male delničarje** iztisljal iz podjetja. Z Gorenjko pa sem bila v stiku še leta 1997, ko sem ob 75-letnici za zbornik prispevala

kar nekaj družinskih fotografij. Originalov nisem nikoli več videla, saj so celo sami priznali, da so jih verjetno izgubili,« je povedala Biserka Mertelj.

Gorenjka ni stara 90 let

Kljub tej slabi izkušnji je privolila, da bo sodelovala še enkrat. »V Žitu se sicer delajo, kot da nas, dedičev, ni. Ker pa so želeli sodelovati z radovljiškim muzejem in ker kot prostovoljka delam tudi v muzeju, smo navsezadnje spet našli stik. Razložila sem jim, da sem se enkrat že opekla z družinskimi fotografijami, najbolj pa me je razjezilo, da se je ena od teh družinskih fotografij brez moje vednosti ali privolitve znašla celo na spletu oziroma na njihovi facebook strani. Prav tako se težko strinjam, da gre za 90-letnico Gorenjke, saj je Gorenjka nastala šele leta 1947, potem ko so zaprli in nacionalizirali dedovo tovarno čokolade. Vseeno smo skušali najti srednjo pot. Privolila sem, da bom pomagala in sodelovala. V zameno sem želela le povrnitev potnih in drugih stroškov. Prav tako smo predlagali, da v zameno Žito v prednovoletnem času z lomi čokolade obdari otroke v leških ustanovah, kot je krizni center Kresnička ali Dom Matevža Langusa. Potem pa od Žita ni bilo nobenega odgovora več, le nemo smo lahko opazovali reklamno akcijo o 90-letnici Gorenjke, kar ne drži in naše družinske fotografije iz leta 1922 na njihovih straneh, za kar nisem dala nobenega soglasja,« je zgodbo Gorenjke o Gorenjki povedala Merteljeva.

Izgubili družinske fotografije

Kot poudarja, jo najbolj jezi ignoranca Žita. »Na nas se spomnijo le, ko kaj potrebujejo. Veste, ded je bil rojen v Gorici, praded pa v Solkanu in v Solkanu so na družino Zavrtnik bolj ponosni in bolj jo poznajo kot v Lescah ali v Ljubljani. Tam vedo, kdo je bil ustanovitelj Gorenjke, na Gorenjskem pa očitno ne. Družinske fotografije so očitno za vedno izgubljene, lepo pa bi bilo, če bi s kakšnim lomom čokolade izpolnili vsaj obljubo o darovanju. Lom je v tovarni tista čokolada, ki ne dosega standardov. Gre za minimalen strošek za tovarno, otroci pa ne občutijo nobene razlike,« je še dodala Biserka Mertelj.

V Žitu odgovarjajo, da je do zastoja pri dogovorih z družino Mertelj prišlo zaradi menjave uprave ravno pred zaključkom dogovora. »Vsekakor si želimo sodelovati z družino Mertelj in se z njo ustrezno dogovoriti,« odgovarjajo v Žitu in na vprašanje, kako je z obdarovanjem leških organizacij, odgovarjajo, da želja po obdarovanju ni bila sporna. »Ker se nismo uskladili glede nekaterih drugih točk, pa tudi do tega ni prišlo. To pa ne pomeni, da Gorenjka ni bila v letu 2012 zelo aktivna pri humanitarnih oziroma donacijskih projektih,« so še pojasnili v Žitu.

V Gorenjki sicer letno proizvedejo 1600 ton čokolade, 250 ton riževega programa in 500 ton biskvitnega peciva. V Sloveniji je Gorenjka druga vodilna znamka na trgu čokolade. ✕

Biserka Mertelj je vnukinja ustanovitelja Tovarne čokolade Zavrtanik, predhodnice Gorenjke. Danes je razočarana nad odnosom Žita do tradicije, ki jo je začel njen ded. Fotografija: Primož Knez